

מכתבים מטרנסלבניה

(שרות כתבות ה"פולל")

הקהלה הציונית והאגודתיים. — מפלגת נוסבום. — הנצחון. —
"קנאי המולדת". — הממשלה וזכויות היהודים. — קבוצת תירים לאי.

נוג'ורוד י' טבת תרפ"ד

לפני שלש שנים בטרך נבחרו לוטד
הקהלה בנוג'ורוד רוב גדול של מזרחיים.
מאורע זה שהנהלת הקהלה הכי גדולה
ורבת ההשפעה בכל טרנסלבניה נפלה
בידי הציונים — דבר שלא הלמו על
אדותיו גם הציונים עצמם — גרם
לידי התגברות הרוח הלאומי בקרב
יהודי טרנסלבניה בכלל ובנוג'ורוד
בפרט. כי מי זה האמין שקהלה זו אשר
זה חצי מאה שנה היתה בידי משפחה
אחת שהנחילו את כסא הנשיאות, ואתו
גם את כל עסקי הקהלה מאב לבנוי מבלי
להתחשב את דעת הצבור, ואתם עוד
יחידים ששורו על ידם להשתרר, ולהשיג
ליט כאות נפשם בצאו מרעיתם באי
מפריע — תהפך פתאם לקהלה ציונית
ואת גם מזרחית?

והמזרחיים, מכיון שהגיעו לשלטון
התחילו להנהיג מדרים, ובטיכר היתה
שאיפתם מכוונת לתחית הרעיון הלאומי
העברי בטדתם הגדולה.

ראשית עבודתם היתה, בהתאם
לפקודת הממשלה, להנהיג את השפה
העברית בבתי-ספרים בתור למוד של
חובה, והנהלת הקהלה הזמינה גם מורים
שהחלו לגשם את החלטותיה. ודבר זה,
כלומר למוד העברית, היה לענין של
יחלוקת וחלול שם ישראל.

איז פה המקום לתאר כל מה
שנעשה ע"י האגודים ותומכיהם כדי
להרחיק את למוד שפתנו מכתלי בית
ספר "אורטודוקסי": הקהילו אספות,
מחאו ואימו עד שהכריחו גם את הרב
הראשי לפסד על הנהלת הקהלה להפסיק
את למוד העברית. הנהלת הקהלה
וביחוד הנשיא מר נוסבום הידוע בכל
טרנסלבניה וגם מחוצה לה בתור ציוני
מסור בכל לבו לתחית שפתנו, ובתור
אדם בעל מרץ, לא ראה לפניו דרך אחרת
אלא להתפטר, יחד עם כל הוטד או
להשאיר על משמרתו, ולהביא את
הקריאה לידי התפוררות והתפלגות,
ובהיות שלא רצה להיות הגורם לקרט
חדש בטדתו — ותר על כבודו, ושוב
עברה הקהלה לידי המנהיגים הישנים.

מובן שלמוד העברית נתבטל
והממשלה הרומנית בראותה שמוסיפים
ללמד אונגרית כמסודם, ומתכוונים רק
לרמותה ע"י מה שמתרגמים פסוקים
אחדים מהתנ"ך ולצאת בזה ידי חובת
הלמוד העברי — אסרה — בהחלט את
שמוש השפה ההונגרית, ומפני שאי
מלמדים גם עברית, נעשה זה בהכרח
בית ספר רומני.

ככה עזרו מנהיגי הקהלה החרדים
למסר את הנוד בנינו ברוח שפת שונ-
אינו. ברם, שלטון האגודיים בקהלה לא
ארץ, ומעשיהם עוררו התנגדות גלויה
בין היהודים. בקצרות חכינו למראת
בחירות חדשות כדי להוכיח לצדו של מי
עומדים המוני היהודים בנוג'ורודי.
ובהגיע שעת הבחירות שנמכעו לחדש
זה, החלה התכתונות משני הצדדים.
המזרחיים בידעם את השפעת מר
נוסבום — מי שהיה נשיא הקהלה, ועד
כמה הביבה אישיותו על המוני היהודים,
פרסמו רשימת מטמדים בשם "מפלגת
נוסבום" — והתוצאות הן שכל הנהלת
הקהלה עברה לידי הציונים.

האגודיים נהלו מפלה גמורה למ-
רות שהתאחדו את "החסידיים" ובישי-
בתו הראשונה של ועד הקהלה החדש
נבחר מר נוסבום פה אחד לנשיא,
למרות הצהרתו שאיז הוא רוצה להטמין
על עצמו משרה רבת אחריות כונ.

ואולם בראותו שרק הודות לשמו נצחה
המפלגה המזרחית — נאות להם. כהודע
תוצאות הבחירות בכל טרנסלבניה, היה
יום זה יום שמחה לציונים בכל אתר
ומברכי ברכה והשתתפות בשמחה
הגיעו ממקומות שונים.

הנשיא החדש אחרי שבתו על כסא
הנשיאות, הצהיר הצהרה גלויה שהוספה
יוסיף ללכת בדרכו שהתורה לפניו עוד
לפני שלש שנים, זאת אומרת: להמ-
שיר את עבודת התהיה העברית והלא-
מית בעדתו שתהי למופת גם לקהלות
אחרות.

הבה נכוה שימלא אחרי דבריו.

איז להם ליהודי רומניה הישנה
לקנא בנוי כי היים אנו פה בטרנסלבניה
בהשקט וכמנוחה; המתלמדים הרומנים
ידיהם מלאות עבודה, ואיז לר יום שלא
תהיינה בו תגרות והכאות. מלונבורג,
העיר הראשית של טרנסלבניה, היא גם
קנט של המתלמדים האנטישמיים.

לפני שבוט הכו ופצעו "קנאי
המולדת" יהודים רבים, ושכרו חלונות
יהודים. והמשטרה, או שאינה רואה
או — מה שמרה כבר פעמים מספר — באה
תמיד "אחרי המששה". הפסם דרשו
יהודי סלונבורג להעניש משה את הפור-
עים לא ע"י השלטונות המסומיים. כי
אם ע"י השלטונות הגבוהים. הברית
הלאומית ליהודי טרנסלבניה הגישה
תזכיר לוויר הפנים שכו מראה בטליל
שגם יד המשטרה עם הפורשים, ואם לא
יעשו גם את הגדולים — רק לשוא הן
כל האזהרות. ובתור תוצאה באה
משלחת מיוחדת מבוקרסט כדי לבשר
אחרי הרעה, ואולם יודעים אנו כבר
שהמצב השקט לא יארץ...

בוטדת הקהלות החרדות שנשרכה
פה, השתתפו יותר ממאתים וחמשים
ציר, גם הממשלה שלחה בא-כה כדי
לכרך את הוטידה בשמה.

אחרי פתיחת הוטידה — כמובו
ביהודית ע"י הנשיא — הצהיר בא-כה
הממשלה כי כבר הגישה השעה שהיהודי
דים ישתמשו באספותיהם הפומביות
כשפת הממשלה, ולא כשפת מי שהיו
והנם שונאיהם. רק אז תוכל הממשלה
לגשם מה שהטילה על עצמה לכיים את
הבטחותיה בנוגע לזכויות היהודים
בארצה, ברם, כל זמן שהיא רואה
שהיהודים מוסיפים להבדל מתור יתר
עמי-הארץ, היא מהססת אם הם באמת
אוהבי המולדת ואם כדאים הם לזכויות...

השם ארץ ישראל, כידוע, יש לו
תכונה שמושך את לב היהודי בין הרד
ובין חפשי, וככה פתח לו מר ע. וי כ
לשכה בשם "הדר" כדי לארגו קבוצת
תירים יהודים מכיון יהודי טרנסלבניה
הרוצים לבקר פעם בהיים את ארצנו
הקדושה. בטשרת אלפים לי הוא מבטיח
לכל נוסע נסיעת מרווחה מנוג'ורוד עד
א"י וחזרה, שרות הגונה ותיוה כל
המקומות הקדושים והמטננים את
היהודי בארץ המדתו, גם הרב הראשי
דפה נרשם בתור נוסע, והוא יהיה גם
המפקח שכל הנסיעה תתנהג בכשרות.
מר וים מקוה ששד חג האביב הבא
יטלה בידו לסדר קבוצה של מאה איש
ולחפליג מפה עוד לפני חג הפסח, כדי
שהתירים יחגו את חג החרות בארץ-
החרות.

בשנת מ'ס"ד